

Botkyrka kommun
medborgarcenter@botkyrka.se

2021-11-24
Dnr 2021:2323

Beslut

efter kvalitetsgranskning av huvudmannens arbete för rättvisande och likvärdig betygssättning vid Falkbergsskolan i Botkyrka kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Falkbergsskolan i Botkyrka kommun avseende verksamhetens kvalitet inom huvudmannens arbete för rättvisande och likvärdig betygssättning. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska kvaliteten i huvudmannens styrning och ledning för att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning så att elevernas betyg speglar deras kunskaper.

I granskningen ingår två områden med följande frågeställningar:

1. Med vilken kvalitet genomför huvudmannen uppföljning och analys i syfte att identifiera utmaningar när det gäller rättvisande och likvärdig betygssättning?
2. Med vilken kvalitet genomför huvudmannen åtgärder för att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning?

Granskningen avgränsas till huvudmannens styrning och ledning för att främja en rättvisande och likvärdig betygssättning i den utvalda grundskolan. Rektorns arbete för en rättvisande och likvärdig betygssättning i relation till bland annat lärares arbete inom skolan bedöms inte i denna granskning. Lärares praktiska arbete med att planera och genomföra undervisningen samt kontinuerligt bedöma elevers prestationer, så att de vid tidpunkten för betygssättningen har underlag för en allsidig bedömning och rättvisande betygssättning, ingår inte heller i denna granskning.

Granskningen omfattar 30 huvudmän med utvalda grundskolor. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Detta beslut avser Falkbergsskolan i Botkyrka kommun. Skolinspektionen har genomfört en intervju med skolenhetens rektor och biträdande rektorer samt intervju med ställföreträdande verksamhetschef och biträdande verksamhetschef för grundskola. Intervjuerna genomfördes via videolänk den 22 september 2021 av utredarna David Carvajal och Lisbeth Ahlqvist. Intervjuerna har sammanställts i ett protokoll som kommunicerats med huvudman. Protokollet ligger, tillsammans med inkommen dokumentation, till grund för detta beslut. De samlade iakttagelserna från alla huvudmän som ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras under våren 2022.

Fakta om verksamheten:

Falkbergsskolan är en kommunal skolenhet belägen i Botkyrka kommun. Skolan har cirka 390 elever i årskurserna 6 till 9 och leds av en rektor. Skolan har valts ut utifrån att det statistiskt visar en bestående avvikelse mellan resultaten på nationella

prov i årskurs nio och elevernas slutbetyg. Beräkningen av genomsnittlig andel elever som fått ett högre slutbetyg än provbetyg är baserad på data över de senaste fem tillgängliga läsåren. Detta innebär data från läsåret 2018/19 och fem år bakåt.

Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom de granskade områdena. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 1. På varje område bedöms om huvudmannen uppfyller framtagna kvalitetskriterier med hög kvalitet, med viss kvalitet eller med låg kvalitet. Om huvudmannen bedöms uppfylla kvalitetskriterierna med låg kvalitet eller med viss kvalitet anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av huvudmannen. Om en huvudman bedöms uppfylla kriterierna med hög kvalitet begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

I granskningen ingår två områden. För varje område bedöms om huvudmannen uppfyller framtagna kvalitetskriterier med hög kvalitet, med viss kvalitet eller med låg kvalitet.

Huvudmannens uppföljning och analys gällande rättvisande och likvärdig betygssättning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen med viss kvalitet genomför uppföljning och analys i syfte att identifiera utmaningar när det gäller rättvisande och likvärdig betygssättning.

Huvudmannen behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande del:

- Huvudmannen behöver analysera de underlag som inhämtas ur flera olika perspektiv för att finna förklaringar till de skillnader och avvikelser som förekommer i betygssättningsprocessen kopplat till den enskilda skolenheten. Huvudmannen behöver också utveckla sina jämförelser för den aktuella skolenheten där jämförbara skolor utanför kommunen ingår.

Huvudmannens åtgärder för rättvisande och likvärdig betygssättning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen med låg kvalitet genomför åtgärder för att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning.

Huvudmannen behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande del:

- Huvudmannen behöver initiera och stödja behovsanpassade åtgärder utifrån analyser av betygssättningen på den aktuella skolenheten i syfte att skapa en långsiktig plan för uppföljning av arbetet med rättvisande och likvärdiga betyg.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast **2022-05-20** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas. Mallen skickas i separat worddokument.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2021:2323) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område

Med vilken kvalitet genomför huvudmannen uppföljning och analys i syfte att identifiera utmaningar när det gäller rättvisande och likvärdig betygssättning?

I detta område granskas huvudmannens arbete med uppföljning och analys i relation till rättvisande och likvärdig betygssättning i den utvalda grundskoleenheten.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen med viss kvalitet genomför uppföljning och analys i syfte att identifiera utmaningar när det gäller rättvisande och likvärdig betygssättning.

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen bevakar regelförändringar och för kontinuerliga dialoger med rektor om betygssättningen. Granskningen visar också att huvudmannen systematiskt tar fram underlag från både nationell statistik och från skolenheterna som möjliggör analyser från flera olika perspektiv. Granskningen visar vidare att huvudmannen har kännedom om skolenhetens förutsättningar och till viss del gör egna analyser av betygssättningen. Huvudmannen gör jämförelser av betygssättningen mellan skolor inom kommunen men inte med jämförbara skolor utanför kommunen för den aktuella skolenheten. Jämförelserna som görs är inte relaterade till förhållandet mellan betyg och resultaten på nationella proven. Det finns inte heller analys eller jämförelse med koppling till aktuell forskning om rättvisande och likvärdig betygssättning.

Huvudmannen för kontinuerliga dialoger med rektorn kring likvärdig och rättvis betygssättning

Granskningen visar att huvudmannen bevakar regelförändringar och för kontinuerliga dialoger med rektor om betygssättning. I dialogerna ingår ett resonemang om innebörden av att särskilt beakta resultat på nationella prov vid betygssättning. I intervju med representanter för huvudmannen framkommer att huvudmannen bevakar regelförändringar via prenumerationer på nyhetsbrev från skolmyndigheterna samt via deltagande i skolmyndigheternas fortbildningsdagar för rektorer och huvudmän. Av samtliga intervjuer framgår att huvudmannen för kontinuerliga dialoger med rektor om regleringen av betygssättning. På rektorsmöten som sker varannan vecka ger huvudmannen information och möjlighet till diskussion om bland annat betygssättning och regelförändringar. Vid medarbetarsamtal mellan huvudmannen och rektor diskuteras betygssättningen ur ett rättssäkerhetsper-

spektiv. Ytterligare forum som finns för samtal om betygssättningen är kvalitetsdialoger i samband med kvalitets- och uppföljningsarbete. Det finns även forum för bredare praktik- och kunskapsutbyten genom områdesmöten för rektorer där regelförändringar och andra föreskrifter implementeras i verksamheten.

Det framgår även av intervjuer att huvudmannen och rektorn tidigare haft dialoger om att särskilt beakta resultaten på nationella proven. Sedan år 2018, då skrivningen om att resultaten av nationella prov särskilt ska beaktas vid betygssättning kom, har regelförändringen och dess innebörd varit ett stående inslag vid medarbetarsamtalen mellan huvudmannen och rektor. Både representanter för huvudmannen och rektorn uppger vidare att de tidigare, innan regelförändringen tillkom, uppmärksammat skolans diskrepans mellan resultaten på nationella proven och betyg och att de fört diskussioner och resonemang om diskrepansen och dess orsaker.

Huvudmannen inhämtar och tar fram underlag som gör det möjligt att analysera betygssättningen ut flera perspektiv

Granskningen visar att huvudmannen systematiskt inhämtar underlag från skolenheten, gör egna undersökningar av betygssättningen och tar fram underlag från nationell statistik som möjliggör analyser från flera olika perspektiv. Av intervjuer och av inkommen dokumentation framgår att huvudmannen regelbundet inhämtar underlag från skolenheten via ett digitalt verktyg för systematiskt kvalitetsarbete. Till detta tillkommer ett frågebatteri samt ytterligare hjälpfrågor för skolledningens analys. Huvudmannen bidrar också med kvalitetsstödare som hjälper skolledningen i deras analyser. Underlaget som huvudmannen inhämtar i det systematiska kvalitetsarbetet innehåller bland annat uppgifter om meritvärden uppdelat på årskurser, betyg och meritvärde fördelat på kön samt gymnasiebehörighet och andelen elever som når minst betyget E i samtliga ämnen. Huvudmannen inhämtar skolledningens analys samt ställer uppföljande frågor och för vidare resonemang via kvalitetsdialogerna. Representanter för huvudmannen berättar att huvudmannen tar fram underlag gällande resultaten på nationella prov och sammanställningar över betygsresultaten för varje termin samt resultat från prov från forsknings- och provutvecklingsgruppen i matematik på Stockholms universitet (PRIM-prov). Huvudmannen arbetar med långa serier av statistiska underlag för att identifiera trender över tid. Huvudmannen begär även in underlag eller skapar forum för dialog för att närmare ta sig an ett särskilt område av intresse. I arbetet med betygssättning har huvudmannen tidigare begärt in betygsresultaten för samtliga elever i årskurs 9 för att på individnivå för enskilda elever undersöka närmare diskrepansen mellan resultat på nationella prov och betyg. Huvudmannen höll även diskussioner med rektorerna om de enskilda eleverna för att närmare förstå elevernas progression mellan det nationella provtillfället fram till satta betygsresultat. Sådan uppföljande analysinhämtning har dock inte genomförts efter att nationella proven ställdes in

för år 2019 och 2020. Representanter för huvudmannen uppger att det digitala verktyget har hjälpt dem att skapa en struktur och ett gemensamt språk kring frågor om betygssättningen för huvudman och rektorer. I inkommen dokumentation samt i intervju med skolledningen framkommer att huvudmannen begärt in skolledningens analys kring relationen mellan resultat på nationella prov och betygsresultat men att en sådan analys inte genomförts av skolledningen då nationella proven ställts in och då huvudmannen prioriterat andra analysområden under Covid-19-pandemin.

Huvudmannen genomför till viss del egna analyser utifrån olika perspektiv

Granskningen visar att huvudmannen till viss del genomför egna analyser utifrån olika perspektiv och har kännedom om skolenhetens förutsättningar gällande betygssättning. I intervju med representanter för huvudmannen samt av inkommen dokumentation framkommer att huvudmannens analysarbete av betygsunderlagen är mer fördjupande för årskurs 9 på skolenhetsnivå än för övriga årskurser då analysen är bredare. Årskurs 9 är av särskilt intresse för kommunens politiker, uppger representanterna för huvudmannen. Huvudmannens representanter tillägger dock att huvudmannen håller på att utveckla det digitala systemet för att göra förbättrade analyser framöver. Huvudmannen analyserar underlagen utifrån socioekonomisk index samt utifrån flickors och pojkars resultat. Huvudmannen har kännedom om skolenhetens förutsättningar utifrån både dess läge i kommunen och av elevunderlaget då huvudmannen använder sig av ett modellberäknat värde för att titta på socioekonomisk fördelning av resurser. Huvudmannens analys utgår från att problematisera ur ett likvärdighetsperspektiv än utifrån elevernas olika förutsättningar, berättar huvudmannens representanter. De analyser som huvudmannen gör återkopplas till rektorerna. Huvudmannens representanter berättar att de inte har några andra förklaringar i sin analys gällande diskrepansen över tid mellan resultat på nationella proven och betyg för vissa ämnen än den förklaring som inhämtats från skolenheten.

Av inkommen dokumentation framgår vidare att huvudmannen ska stärka rektorerna i deras analys och ge dem förutsättningar att lyckas med dessa. Representanter för huvudmannen uppger att det digitala verktyget för det systematiska kvalitetsarbetet ger ett bra stöd men att huvudmannen arbetar för att utveckla sina analyser och få bättre texter. Huvudmannen uppger vidare att de är beroende av att rektorerna gör goda analyser i sina texter även om huvudmannen ställer uppföljande frågor vid rektorsmöten och via kvalitetsdialoger. Huvudmannen beskriver att analysen utvecklats de senaste åren med hjälp av det digitala verktyget som bland annat bidragit till gemensamt angreppssätt kring betygssättningen.

I intervju med skolledningen framgår att skolenheten har större utmaningar utifrån socioekonomisk kontext än andra skolorna inom samma kommundel i kommunen

vilket bland annat ligger till grund för den resursfördelning som görs bland skolorna. Av intervjun framgår också att skolenheten har fortsatt att arbeta med betygsanalyser under den tid som nationella proven varit inställda. Skolenheten har använt sig av Skolverkets bedömningsstöd och arbetat utifrån en bok om bedömning och didaktik i sin kompetensutveckling. Vid betygsanalyserna får alla lärare redovisa satta betyg och analysera betygen utifrån flera detaljerade frågor som huvudmannen bidragit med då aktuella resultat från nationella prov saknas.

Huvudmannen uppger att de via dialoger med skolledningen har fått kännedom om att det hos lärarkåren länge funnits en kultur på skolenheten där lärarna inte särskilt beaktat resultaten på nationella proven vid betygssättningen. Nationella proven har setts som ett prov likställt övriga prov samt att lärarna har haft underlag som motiverar att eleverna förbättrat sina resultat efter nationella provtillfällena. Huvudmannen ser detta som förklaringar till varför diskrepansen mellan resultaten på nationella prov och betyg funnits över tid på skolenheten. Huvudmannen berättar vidare att de får signaler från de kommunala gymnasieskolorna om elevernas grundskolebetyg inte stämmer överens med deras faktiska kunskaper. Sådan information har huvudmannen fått till sig gällande en annan skola men för den aktuella skolenheten har huvudmannen ingen information som tyder på att elevernas kunskaper inte stämmer överens med deras slutbetyg när eleverna fortsätter till gymnasiestudier.

Huvudmannen gör jämförelser mellan den aktuella skolenheten och andra skolor inom kommunen men inte i förhållande till jämförbara skolor utanför kommunen

Granskningen visar att huvudmannen gör jämförelser av betygssättningen mellan kommunens egna skolor men att ingen jämförelse görs mellan den aktuella skolenheten och jämförbara skolor utanför kommunen. Inte heller görs analys eller jämförelse med koppling till aktuell forskning eller beprövad erfarenhet inom betygssättningen.

Representanter för huvudmannen berättar att huvudmannen uppmärksammat diskrepansen mellan betygen och resultaten på de nationella proven över tid för skolenheten i jämförelse med andra skolor i kommunen. Skolenheten har fungerat som ett riktmärke av intresse då skolan är ett tvärsnitt av en medelstor skola. Huvudmannen använder sig av modellberäknade värden för att jämföra socioekonomisk fördelning av resurser och jämför även med andra skolor inom kommunen för flickor och pojkars resultat. Jämförelser mellan skolor i samma skolområde inom kommunen görs för att urskilja skillnader mellan skolor där eleverna har liknande förutsättningar. Huvudmannens jämförelser med skolor utanför kommunen görs utifrån serier om meritvärden för jämförbara skolor som är belägna i grannkommunerna. Dock uppger huvudmannen att det för den aktuella skolenheten inte görs

någon jämförelse av skolenhetens betygssättning i relation till andra skolor utanför kommunen. Det framkommer även i intervjun att huvudmannen inte kopplar analysen av betygssättningen och diskrepansen mellan betyg och nationella prov med aktuell forskning eller beprövad erfarenhet. Av intervju med skolledningen framkommer att jämförelser gällande betygen görs mot skolor i samma kommundel och i samma kommun, samt i jämförelse med kommunsnitt och rikssnitt.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Huvudmannen behöver analysera de underlag som inhämtas ur flera olika perspektiv för att finna förklaringar till de skillnader och avvikelser som förekommer i betygssättningsprocessen kopplat till den enskilda skolenheten. Huvudmannen behöver också utveckla sina jämförelser för den aktuella skolenheten där jämförbara skolor utanför kommunen ingår.

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen inte i tillräcklig utsträckning analyserar de inhämtade underlagen för att förklara skillnader och avvikelser i betygssättningen ur olika perspektiv på den enskilda skolenheten. Huvudmannen har visserligen, genom att introducera ett digitalt verktyg för sitt systematiska kvalitetsarbete, skapat rutiner som möjliggör identifiering och uppföljning av de skillnader och avvikelser som finns när det gäller betygssättning, men redovisningen av resultaten är ännu så länge huvudsakligen beskrivande.

För att kunna säkerställa en rättvisande och likvärdig betygssättning, rekommenderar Skolinspektionen att huvudmannen använder alla de underlag som samlas in för att utveckla och fördjupa analysarbetet ur flera perspektiv. Genom att eftersöka mönster i de skillnader och avvikelser som framkommer, exempelvis mellan lärare, mellan jämförbara skolor inom och utom kommunen eller utifrån elevers socioekonomiska förhållanden kan rimliga slutsatser om betygssättningen dras.

Med vilken kvalitet genomför huvudmannen åtgärder för att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning?

I detta område granskas hur huvudmannen, utifrån vad som framkommer i analysen, initierar och stödjer olika åtgärder för rättvisande och likvärdig betygssättning. Vidare granskas om huvudmannen har en plan för hur arbetet långsiktigt kan bidra till att vidmakthålla förbättringar inom området.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen med låg kvalitet genomför åtgärder för att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning.

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen har initierat och stöttat enstaka, generella åtgärder för rättvisande och likvärdig betygssättning, men har inte riktat några specifika åtgärder mot den aktuella skolenheten. Vidare framgår av granskningen att huvudmannen saknar en långsiktig plan i sitt utvecklingsarbete för rättvisande och likvärdig betygssättning för skolenheten.

Huvudmannen har initierat och stödjer enstaka och generella åtgärder men saknar en långsiktig plan i sitt utvecklingsarbete för rättvisande och likvärdiga betyg

Granskningen visar att huvudmannen har initierat enstaka, generella åtgärder för rättvisande och likvärdig betygssättning och ger stöd till genomförandet av åtgärderna, men har inte riktat några specifika åtgärder mot den aktuella skolenheten. Huvudmannen har inte heller en långsiktig plan i utvecklingsarbetet för rättvisande och likvärdig betygssättning för skolenheten. Huvudmannen har i nuläget ett uppehåll i sitt arbete med åtgärder för att utveckla rättvis och likvärdig betygssättning. Av intervjuer med huvudmannens representanter och skolledningen framgår att diskrepansen mellan betyg och resultat på nationella proven på skolenheten varit känd för både huvudman och rektor före regelförändringen år 2018 om att resultaten på nationella proven särskilt ska beaktas vid betygssättning. Huvudmannen initierade året innan regelförändringen ett arbete med vänskolor för att möjliggöra forum för sambedömning mellan skolor. Vid sambedömningarna ingick diskussioner om rättvisande och likvärdig betygssättning. Representanter för huvudmannen uppger att åtgärderna byggde på rektors analys där behovet av att utveckla lärarnas bedömar- och betygssättningskompetens hade identifierats. Ytterligare en åtgärd som huvudmannen vidtog innan regelförändringen var en kompetensutveckling för rektorerna inom kollegialt lärande. Huvudmannen anlidade en forskare inom pedagogik som bland annat höll i en modul om betyg och bedömning som en del av det kollegiala lärandet och huvudmannen följer upp detta arbete.

I samband med att regelförändringen infördes år 2018 uppger både huvudman och skolledning i sina respektive kvalitetsrapporter att en minskad diskrepans mellan betyg och resultat på nationella prov är ett prioriterat område och ska följas upp bland annat inom det systematiska kvalitetsarbetet. En åtgärd som huvudmannen initialt vidtog för att främja en rättvisande och likvärdig betygssättning var att skapa forum för sambedömning och erfarenhetsutbyte mellan lärare i ämneslagen.

Åtgärderna med sambedömning och vänskolor var uppskattade, enligt både representanter för huvudmannen och skolledningen, men fick ett uppehåll i och med Covid-19-pandemins utbrott och har därmed inte genomförts därefter. Huvudmannen uppger att intentionen är att arbetet med sambedömning och vänskolor ska återupptas när elever och skolpersonal återgår till ordinarie verksamhet på plats. Eftersom arbetet med sambedömning och vänskolor i nuläget har ett uppehåll finns ingen utvärdering av hur effektiva åtgärderna varit för att säkerställa att betygssättningen är rättvisande och likvärdig. Både huvudman och rektorer uppger att skolornas och skolenhetens utvecklingsarbete generellt har ett uppehåll då andra områden inom skolverksamheterna prioriterats under Covid-19-pandemin.

Representanter för huvudmannen uppger att de inte betraktat skolenheten som en skola i behov av andra åtgärder gällande rättvisande och likvärdig betygssättning än sambedömning och i utbytet med vänskolor. Skolenheten behöver istället vara aktiv i de gemensamma forumen för kvalitetsutveckling vilket ska stärka arbetet med rättvisande och likvärdig betygssättning. Huvudmannen följer upp att skolenheten har struktur i sitt interna utvecklingsarbete och att skolenheten arbetar med relevanta frågor och kompetensutvecklingsinsatser gällande betygssättningen. Vidare håller huvudmannen på att ta fram underlag på möjliggör analyser på individnivå utifrån rektorernas önskemål. Huvudmannen uppger att andra eller ytterligare åtgärder för att främja likvärdig betygssättning eventuellt kommer att genomföras framöver när skolenhetens kvalitetsrapport är klar och kvalitetsdialoger genomförda. I nuläget finns ingen plan för hur huvudmannen särskilt ska följa upp skolenhetens arbete med likvärdig och rättvis betygssättning men i huvudmannens kvalitetsrapport samt arbetsplan framkommer att huvudmannen har som mål att bygga upp ett kommungemensamt nätverk för förstelärare och ämneslärare för att stärka deltagarnas kompetens och samsyn på bedömning.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Huvudmannen behöver initiera och stödja behovsanpassade åtgärder utifrån analyser av betygssättningen på den aktuella skolenheten i syfte att

skapa en långsiktig plan för uppföljning av arbetet med rättvisande och likvärdiga betyg.

Granskningen visar att huvudmannen initierat enstaka åtgärder på generell nivå som omfattar flera skolor i organisationen men har inte riktat behovsanpassade åtgärder för en mer rättvisande och likvärdig betygssättning till den aktuella skolenheten. Då huvudmannen inte genomför någon riktad analys av betygssättningspraktiken på skolenheten vet huvudmannen inte heller om relevanta åtgärder satts in.

Skolinspektionen rekommenderar att huvudmannen inleder ett långsiktigt arbete tillsammans med rektorn på skolenheten för att säkerställa en rättvisande och likvärdig betygssättning. Detta genom att utifrån en bredare analys komma fram till behovsanpassade åtgärder. Exempel på åtgärder kan vara ytterligare kompetensutvecklingsinsatser för rektor och personal.

Genom att identifiera åtgärder som är lämpliga i relation till den enskilda skolenhetens betygssättning skapar sig huvudmannen en bättre möjlighet att stötta rektorn i arbetet med rättvisande och likvärdig betygssättning.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Sundman Marknäs

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Sundman Marknäs

X David Carvajal

Föredragande
Signerat av: David Carvajal

I handläggningen av ärendet har även utredaren Lisbeth Ahlqvist deltagit.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
<https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/pagaende-inspektioner/forutsattningar-for-rattvisande-och-likvardiga-betyg2/>

Bilaga 1: Författningsstöd

Skollagen 4 kap. 3 § - Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.

Skollagen 4 kap. 5 § - Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 § (och 4 §) ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Skollagen 4 kap. 7 § - Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Prop. 2009/10:165 s. 248

Rektorn och förskolechefen fattar alltid sina beslut om verksamheten inom de organisatoriska och ekonomiska ramar som huvudmannen beslutat om. Eftersom allt ytterst utgår från huvudmannens beslut kan huvudmannen emellertid aldrig avhända sig det övergripande ansvaret. Skollagens bestämmelser förutsätter således att huvudmannen anställer en rektor eller förskolechef som har kunskaper om skolans styrning och kan företräda huvudmannen på ett tillfredsställande sätt. Det delade ansvaret förutsätter en kontinuerlig dialog mellan huvudmannen och rektorn eller förskolechefen med uppföljning, utvärdering och rapportering av beslut.

Prop. 2009/10:165 s. 304

Syftet med allt kvalitetsarbete är att det ska leda till förbättringar. Det är därför ytterst angeläget att kunskapen om eventuella brister i en verksamhet verkligen följs av åtgärder för förändring och förbättring

Prop. 2009/10:165 s. 306

Kvalitetsarbetet ska bygga på de uppgifter som kommer fram i verksamheternas kvalitetsarbete och på andra uppgifter som är väsentliga för uppföljningen och utvecklingen, t.ex. betygsstatistik och resultat av nationella prov. Det finns därutöver skäl att anlägga särskilda huvudmannaperspektiv på verksamheten. Som exempel kan nämnas behovet av att analysera variationer mellan skolornas resultat och måluppfyllelse liksom likvärdigheten i skolors bedömning och betygssättning.

Skolverkets allmänna råd med kommentarer; Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet (SKOLFS 2012:98)

s. 27

För att kunna följa upp hur förutsättningarna för och genomförandet av utbildningen påverkar måluppfyllelsen är det viktigt att huvudmannen dels genomför egna undersökningar, dels samlar in underlag från enheterna.

Som ytterst ansvarig för genomförandet av utbildningen behöver huvudmannen följa upp måluppfyllelsen och likvärdigheten inom alla skolformer och verksamheter. Elevernas kunskapsresultat är viktiga att följa upp, framför allt om det finns tecken på att betygssättningen inte är likvärdig.

s. 33

För att huvudmannen ska kunna analysera resultaten och måluppfyllelsen på en övergripande nivå krävs återkommande dialog med förskolecheferna och rektorerna. En bra dialog innebär att vara beredd att värdera, ompröva och förändra verksamheten. Huvudmannen behöver känna till på vilket sätt enheternas förutsättningar påverkar resultaten och vilka åtgärder som krävs för att de nationella målen ska vara möjliga att uppfylla.

s. 34

Det är angeläget att huvudmannen identifierar utvecklingsområden och beslutar vilka utvecklingsinsatser som ska prioriteras.

Det är viktigt att det finns en balans mellan å ena sidan huvudmannens ansvar för att ta ett övergripande beslut om inriktningen på utvecklingsarbetet och å andra sidan de identifierade behoven av utvecklingsinsatser på den enskilda enheten. Om huvudmannen i för stor utsträckning beslutar på vilket sätt enheten ska genomföra utvecklingsinsatserna är risken stor att rektorer och förskolechefer bara blir förvaltare och inte motorer i utvecklingsarbetet.

Skolverkets allmänna råd med kommentarer; Betyg och betygssättning (SKOLFS 2018:247)**s. 42 ff,**

Lärarna, rektorn och huvudmannen har ett delat ansvar för att följa upp betyg och betygssättning. Huvudmannen följer upp för att fördela resurser till skolenheten eller skolenheterna inom huvudmannens organisation. Det innebär att rektorns och huvudmannens uppföljning av betyg är ett led i det systematiska kvalitetsarbetet.

För att kunna göra ändamålsenliga analyser av resultaten behöver statistik för betyg i de olika ämnena tas fram, sammanställas och analyseras. Det behöver även finnas statistik för betygen på de nationella proven.

För vissa skolformer publicerar Skolverket betygs- och provbetygsstatistik på skolenhetsnivå. Sådan statistik ger huvudmannen förutsättningar att se hur betygen och betygen på de nationella proven på de egna jämförbara skolenheterna förhåller sig till varandra och till riket som helhet. Huvudmannen har ett övergripande ansvar för att säkerställa att rektorn har förutsättningar att fördjupa analysen inom den egna skolenheten, så att det är möjligt att följa upp och analysera betygen inom och mellan ämnen och elevgrupper.

s. 45

Huvudmannen behöver analysera betygen ur olika perspektiv. Analysen ger möjlighet att identifiera eventuella omotiverade avvikelser mellan betyg och nationella provbetyg på skolenhetsnivå för att kunna säkerställa att provresultaten särskilt har beaktats vid betygssättningen. Det kan även handla om att analysera resultat på skolenhetsnivå, exempelvis utifrån socioekonomisk bakgrund eller kön. Om det kommer fram att det förekommer avvikelser i betygssättningen, är det viktigt att huvudmannen undersöker vad avvikelserna kan bero på och om de är motiverade eller inte.

Om det visar sig att det förekommer omotiverade avvikelser på skolenhetsnivå, är det viktigt att huvudmannen analyserar vad avvikelserna kan bero på. Utifrån det kan huvudmannen till exempel behöva se över resursfördelningen till skolenheterna. Det handlar om att garantera rektorernas förutsättningar att säkerställa undervisningens kvalitet, att lärare får kompetensutveckling och att betygen sätts i enlighet med författningarna. Huvudmannen ska även se till att lärare har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet, där några reglerar betyg och betygssättning.